LONDA

PARADIGM INITIATIVE

2021

Ripoti ya Jamhuri ya Kidemokrasia ya Kongo
Haki za Dijitali na Ujumuishaji

LONDA

RIPOTI YA DRC HAKI ZA DIJITALI NA UJUMUISHAJI 2021

UCHAPISHAJI WA PARADIGM INITIATIVE

Imechapishwa na Paradigm Initiative
374 Borno Way, Yaba, Lagos, Nigeria
Email: media@paradigmhq.org
www.paradigmhq.org

Iliyochapishwa mnamo Mei 2022

Ripoti iliyotolewa na Providence Baraka
Timu ya Uhariri: 'Gbenga Sesan, Kathleen Ndong'mo, Hlengiwe Dube, Margaret Nyambura Ndung'u, Mawaki Chango, Nnenna Paul-Ugochukwu and Thobekile Matimbe.
Ukurasa wa jalada uliofanywa na Kenneth Oyeniyi
Iliyoundwa na Luce Concepts
Picha na Pexels

This publication may be reproduced for non-commercial use in any form provided due credit is given to the publishers, and the work is presented without any distortion.

Copyright © 2022 Paradigm Initiative

Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

JEDWALI LA YALIYOMO

01
UFUPISHO

02
UTANGULIZI

03
UZINGATIAJI MIFUMO YA KIKANDA NA KIMATAIFA

05
UHURU WA KUJIELEZA KWENYE MTANDAO KATIKA JAMHURI YA KIDEMOKRASIA YA KONGO

06
HITIMISHO NA MAPENDEKEZO

LONDA

RIPOTI YA DRC HAKI ZA DIJITALI NA UJUMUISHAJI 2021

UCHAPISHAJI WA PARADIGM INITIATIVE

UFUPISHO

Ripoti hii inaangazia Jamhuri ya Kidemokrasia ya Kongo, Kwa ujumla ikijikita kwenye haki za binadamu hasa uhuru wa kujieleza mtandaoni.

Kwa kutumia mbinu inayojumuisha hali halisi, uchambuzi wa sera na kisheria pamoja na mahojiano muhimu ya watoa habari, ripoti hii inalenga kuchanganua vipengele vya uhuru wa kujieleza mtandaoni nchini DRC. Pia inawasilisha mazingira ya kisheria pamoja na vifungu maalum vya sheria vinavyohakikisha haki hii kwa raia.

Kulingana na matokeo ya utafiti, ripoti hii inahitimisha kwa mapendekezo mahususi kwa wadau mbalimbali, yaani serikali, bunge, asasi za kiraia vikundi na makampuni ya mawasiliano ili kuhakikisha uhuru wa raia wa kujieleza, habari na kujumuika kama ilivyoainishwa katika katiba ya Kongo.

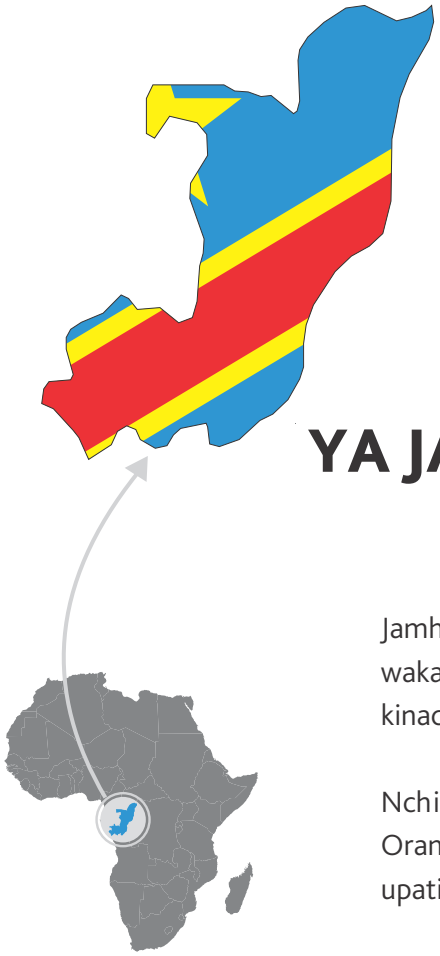

UTANGULIZI

HAKI ZA DIJITALI NA UJUMUISHAI YA NCHI YA JAMHURI YA KIDEMOKRASIA YA KONGO

Jamhuri ya Kidemokrasia ya Kongo ni nchi ya Afrika ya Kati yenye wakaazi karibu milioni 90.9, ikiwa na kiwango cha kupenya kwa mtandao kinachokadiriwa kuwa karibu 23.2% katika robo ya kwanza ya 2021.[1]

Nchi inaendeshwa na mitandao 4 ya simu za mkononi, kama vile Airtel, Orange, Africel na Vodacom; pamoja na watoa huduma kadhaa wa upatikanaji wa mtandao.

23.2%

KIWANGO CHA KUPENYA KWA MTANDAO

Kwa zaidi ya miaka 18, sekta ya mawasiliano katika Jamhuri ya Kidemokrasia ya Kongo ilitawaliwa na mfumo wa sheria n°013/2002 ya Oktoba 16, 2002, kifungu cha sheria ambacho kilikuwa na utata sana kwa sababu ya mapungufu yaliyofichuliwa katika baadhi ya maeneo maswali ambayo yamechukuliwa kuwa *"Lazima"* na bunge katika sheria mpya hasa: Usalama wa nchi, ulinzi wa haki za watumiaji wa sekta hiyo na muundo wa soko.[2]

Kwa takribani miaka kumi iliyopita, ripoti kadhaa zilizochapishwa katika muktadha wa haki za binadamu na uhuru kwenye mtandao, zinaionyesha Jamhuri ya Kidemokrasia ya Kongo kama mojawapo ya nchi ambapo ukiukwaji wa haki za binadamu, na pia uhuru kwenye mtandao, ni wa mara kwa mara na una madhara makubwa kwa demokrasia.[3]

1. "Digital 2021 – The Democratic Republic of Congo", DataReportal.com, February 11, 2021, https://datareportal.com/reports/digital-2021-democratic-republic-of-the-congo?rq=congo
2. "DRC: the innovations of the Telecoms Act adopted by the National Assembly", Zoom-eco.net, May 9, 2018,https://zoom-eco.net/a-la-une/rdc-les-innovations-of-the-law-on-telecoms-adopted-at-the-national-assembly/
3. "Restoring DRC's Democratic Ideals Through Internet Freedom", Paradigmhq.org, August 2021, https://paradigmhq.org/report/restoring-drcs-democratic-ideals-through-internet-freedom /

KUKAMATWA KWA WAANDISHI WA HABARI NA MASHIRIKA YA KIRAIA

Chini ya Kifungu cha 46 cha sheria ya mfumo unaosimamia sekta ya posta na mawasiliano, mamlaka zilikuwa na uwezo wa kukatiza *"kwa kiasi au kabisa na kwa kipindi ambacho ziliamua matumizi ya mitambo ya mawasiliano ya simu"* kwa sababu za usalama wa umma na ulinzi wa taifa. Chini ya sheria hiyo hiyo, serikali pia ilikuwa na uwezo wa kudhibiti mitambo ya mawasiliano.[4]

Wakati wa kuwepo kwa kifungu hiki cha sheria, nchi ilirekodi visa kadhaa za kuzima kwa mtandao pamoja na kukamatwa kwa waandishi wa habari na watendaji wa mashirika ya kiraia ambao utawala wa Rais Kabila uliwaona kuwa *"maadui"* kwa mamlaka yake.[5]

UZINGATIAJI MIFUMO YA KIKANDA NA KIMATAIFA

Katiba ya Jamhuri ya Kidemokrasia ya Kongo, sheria kuu ya nchi, inahakikisha katika vifungu vyake vya 23, 24 na 25 uhuru wa kujieleza, habari na kujumuika.[6]

Kifungu cha 23:
Kila mtu ana haki ya uhuru wa kujieleza. Haki hii inamaanisha uhuru wa mtu kutoa maoni au imani yake, hasa hotuba, maandishi na taswira, kwa kuzingatia kufuata sheria, utaratibu wa umma na maadili.

Kifungu cha 24
Kila mtu ana haki ya kupata habari. Uhuru wa vyombo vya habari, uhuru wa habari na utangazaji kupitia redio na televisheni, vyombo vya habari kwa maandishi au njia nyingine yoyote ya mawasiliano unahakikishwa kwa kuzingatia kuheshimu utaratibu wa umma, maadili mema na haki za binadamu.

Kifungu cha 25
Uhuru wa kukusanyika kwa amani na bila silaha unahakikishwa kwa kuzingatia sheria, utulivu wa umma na maadili mema.

4. "framework law n°013-2002 of October 16, 2002 on telecommunications in the DRC", Droit-Afrique.com, January 25, 2003, http://www.droit-afrique.com/upload/doc/rdc/ DRC-Law-2002-13-telecom-framework.pdf
5. In Kinshasa, anti-Kabila masses dispersed in churches", Voaafrique.com, December 31, 2017, https://www.voaafrique.com/a/kinshasa-messes-anti-kabila-eglises/4186288.html
6. " Constitution of the Democratic Republic of Congo / Official Journal Special Issue February 5, 2011, cour-constitutionnelle.cd, February 5, 2011, https://www.cour-constitutionnelle.cd/wp-content/uploads/2021/02/Constitution-of-the-DRC.pdf

Tangu Novemba 25, 2020 sheria mpya katika sekta ya teknolojia ya habari na mawasiliano imechukua nafasi ya sheria ya mfumo wa 2002 ambayo imekuwa katikati ya migogoro kadhaa katika suala la usalama wa serikali, ulinzi wa haki za watumiaji lakini pia muundo wa soko.

Katika enzi hii ya kidijitali, ulinzi wa haki za binadamu na uhuru wa kujieleza unasalia kuwa msingi katika bara la Afrika.[7]

Kama ilivyofafanuliwa katika kifungu cha 19 cha Tamko la Kimataifa la Haki za Kibinadamu, uhuru wa kujieleza ni haki ya msingi ya binadamu, ni msingi wa haki nyingine zote za binadamu, nguzo ya uhuru wote wa kiraia, na msingi wa demokrasia yoyote.

Uhuru huu unabaki kuwa wa kwanza kati ya haki ambazo mtu yeyote anayetaka au mfumo wa kiimla hukandamiza ili kuweka au kudumisha mamlaka yake, kupitia mateso yaliyopangwa kwa idadi ya watu, vitisho, kukamatwa, vitendo vya kiholela, mauaji yaliyolengwa, mauaji na uanzishwaji wa jeshi. hali ya ukosefu wa usalama kwa ujumla.[8]

Katika kukabiliana na changamoto hii, Azimio la Afrika la Haki na Uhuru kwenye Mtandao limekuwa chombo muhimu katika bara la Afrika, likiweka msingi muhimu kwa ajili ya kukuza viwango vya haki za binadamu pamoja na kanuni za fursa katika uanzishaji na matumizi ya Sera za mtandao.[9]

Uhuru wa kujieleza kwenye mtandao umetolewa katika vyombo vya kimataifa vya haki za binadamu, hususan, Azimio la Kimataifa la Haki za Kibinadamu (UDHR) katika kifungu chake cha 19 na pia Mkataba wa Kimataifa wa Sera za Kiraia na Sera (ICCPR) katika kifungu.19(2).[10]

> ***Katika enzi hii ya kidijitali, ulinzi wa haki za binadamu na uhuru wa kujieleza unasalia kuwa msingi katika bara la Afrika.***

7. "362 Resolution on the Right to Freedom of Information and Expression on the Internet in Africa - ACHPR/Res.362(LIX)2016", Achpr.org, 04 November 2016, https://www.achpr.org/fr_sessions/resolutions?id=374
8. "The need for the revaluation of freedom of expression in the DRC", Civicus.org, 2018, https://www.civicus.org/index.php/re-imagining-democracy/stories-from-the- frontlines/3391-the-necessity-of-the-revaluation-of-the-freedom-of-expression-in-the-democratic-republic-of-congo
9. "The African Declaration of Internet Rights and Freedoms in several languages", Apc.org, October 2017, https://www.apc.org/en/news/the-african-declaration-of-rights -and-internet-freedoms-available-in-more-numbers
10. "Freedom of expression and the internet", Rm.coe.int, December 2013, https://rm.coe.int/prems-167417-gbr-1201-freedom-of-expression-on-internet- web-16x24/1680984eae

UHURU WA KUJIELEZA KWENYE MTANDAO KATIKA JAMHURI YA KIDEMOKRASIA YA KONGO

Kiwango cha kupenya kwa mtandao kimeongezeka kwa kiasi kikubwa, kwa mfano kutoka 19.9% mwaka 2019 hadi karibu 23.2% katika robo ya kwanza ya 2021. Mpito wa kidemokrasia kati ya Rais wa zamani Joseph Kabila na Rais mpya Félix Antoine Tshisekedi ulizua mapumziko katika muungano wa kisiasa. Wadau wa sasa wa kisiasa wanatafuta mpiga kura kwa ajili ya uchaguzi uliopangwa kufanyika 2023. Hivi ndivyo viashirio vinavyoweza kuongoza uchanganuzi wa mtazamaji yeyote anayevutiwa na suala la uhuru wa kujieleza kwenye Mtandao nchini DRC.

Mnamo mwaka wa 2021, Shirika la Kimataifa la Wanahabari wasio na Mipaka, ambalo linafanya kampeni ya uhuru wa habari, lilitoa ripoti *"ya kutisha"* kuhusiana na ukiukwaji wa uhuru wa vyombo vya habari katika Jamhuri ya Kidemokrasia ya Kongo kwa kuorodhesha nchi ya 149 kati ya nchi na wilaya 180 duniani kote.[11]

Shirika la Journaliste en Danger (JED) likiwa kando ya maadhimisho ya Siku ya Uhuru wa Vyombo vya Habari Duniani mnamo Mei 3, 2021, alisisitiza juu ya haja ya kufanya mageuzi ya kina katika sekta ya habari, bila ambayo uandishi wa habari utabaki kuwa taaluma hatari katika Jamhuri ya Kidemokrasia ya Kongo.[12]

Tangu kuanza kwa mamlaka ya Rais Antoine Felix Tshisekedi, shirika la Journaliste en Danger (JED) limeripoti ongezeko la kutisha la mashambulizi dhidi ya waandishi wa habari na vyombo vya habari, huku kukiwa na jumla ya visa 228 za kutoheshimu uhuru wa vyombo vya habari kote nchini. eneo la kitaifa.[13]

Mnamo Mei 6, 2021, majimbo ya Kivu Kaskazini na Ituri yaliwekwa katika hali ya kuzingirwa kwa mujibu wa Kifungu cha 85 cha Katiba ili kukabiliana na unyanyasaji mbaya zaidi uliofanywa dhidi ya raia.[14]

Hali ya kuzingirwa kuwa serikali maalum ya uhalali, mamlaka ya kiraia hubadilishwa na mamlaka ya kijeshi. Katika hali hii, jeshi linawajibika kwa usalama wa raia badala ya polisi.[15]

Katika utawala huu, uhuru wa raia unaweza pia kupunguzwa. Mamlaka za kijeshi zinaweza katika visa hii kutafuta nyumba mchana na usiku, na kuzuia mikutano inayozingatiwa kuwa tishio kwa utulivu wa umma. Chini ya utawala wa hali ya kuzingirwa, mamlaka ya kijeshi inaweza pia kuzuia harakati za watu.[16]

Wahusika kadhaa wanaofanya kazi katika uwanda wa haki za binadamu nchini DRC wameelezea hofu yao kuwa hali ya utawala wa kuzingirwa itafungua ukiukaji wa haki za binadamu kwa kuzuia uhuru wa kujieleza, habari na kujumuika.

Mamlaka ya Jamhuri ya Kidemokrasia ya Kongo imetakiwa kuhakikisha kuwa *"hali ya kuzingirwa"*

11. "Without strong measures, being a journalist will remain a risky profession in the DRC", Rsf.org, Ranking 201, https://rsf.org/fr/republique-democratique-du-congo
12. "Celebration of World Press Day", Jed-afrique.org, May 3, 2021, http://jed-afrique.org/2021/05/03/rdc-sans-des-reformes-en-profondeur -journalism-will-remain-a-risky-job-in-dr-congo/
13. "The NGO Journalist in Danger (JED) is sounding the alarm", Rfi.fr, 04 May 2021, https://www.rfi.fr/fr/afrique/20210504-m%C3%A9dias- in-drc-l-ong-journalist-in-danger-jed-sounds-the-alarm-bell
14. "President declares "state of siege" in two provinces affected by violence", France24.com, May 1, 2021, https://www.france24.com/fr/afrique/20210501-rd-congo- the-president-proclaims-the-%C3%A9state-of-age-in-two-provinces-touched%C3%A9es-by-violence
15. "Constitution of the Democratic Republic of Congo", cour-constitutionnelle.cd, February 5, 2011, https://www.cour-constitutionnelle.cd/wp-content/uploads/2021/02/Constitution-de-la- DRC.pdf
16. "State of siege in the DRC: what results in Ituri and North Kivu with a 12th extension?", Bbc.com, November 20, 2021, https://www.bbc.com/afrique/59352140

iliyoanzishwa kuanzia Mei 6, 2021 katika majimbo ya Kivu Kaskazini na Ituri haikiuki zaidi haki za binadamu zilizohakikishwa na sheria za kimataifa za haki za binadamu.[17]

Mnamo Agosti 28, 2021, kupitia kampeni iliyoitwa *"Mshumaa wa Uhuru wa Vyombo vya Habari katika Kivu Kaskazini"*, shirika la waandishi wa habari lilitoa wito kwa mamlaka ya kijeshi kuwahakikishia waandishi wa habari huru na kujitegemea na hatimaye kutoa salamu zao za mwisho kwa wenzao waliouawa katika kipindi hiki cha hali ya kuzingirwa katika jimbo la Kivu Kaskazini na katika Ituri na ambao uchunguzi wake hadi sasa umenyamazishwa.[18]

HITIMISHO NA MAPENDEKEZO

Hitimisho na mapendekezo yafuatayo ni muhimu:

Kwa Serikali

Kwa upande wa Sheria namba 20/017 ya tarehe 25 Novemba, 2020 inayohusu teknolojia ya mawasiliano na habari, kama ilivyoainishwa kwenye pendekezo la Mamlaka ya Udhibiti, agizo la Waziri kuwa na sekta ya mawasiliano na TEHAMA katika sifa zake linaweza kuweka masharti na taratibu za ukusanyaji, kurekodi, uchakataji, uhifadhi na usambazaji wa data binafsi.

Kwa Bunge

Kuna haja kwa Bunge kutekeleza na kukamilisha mageuzi ya sheria na kimuundo katika sekta ya habari na mawasiliano kwa kupitisha na kutangaza sheria ya upatikanaji wa habari nchini DRC na pia kwa kuanza marekebisho ya Sheria Na. 96-002 ya Juni 22, 1996 kuweka taratibu za kutumia uhuru wa vyombo vya habari.

Kwa Asasi za Kiraia (AZAKI)

Kuna haja ya AZAKi kuongeza shughuli za kuongeza uelewa na pia kuunganisha hatua za pamoja katika mikutano ya washikadau mbalimbali kama vile majukwaa ya utawala wa mtandao ili kuboresha au kuendeleza mifumo kwa manufaa ya mfumo ikolojia wa kidijitali katika Jamhuri ya Kidemokrasia ya Kongo.

Kwa Makampuni ya Mawasiliano

Kampuni za mawasiliano ya simu zinahitaji kutii sheria na viwango vya kimataifa ili kulinda mawasiliano ya kibinafsi na data ya kibinafsi ya watumiaji wao. Pia, hawapaswi kuzingatia maombi haramu ya taasisi za serikali kwa data ya kibinafsi ya watumiaji.

17. "DRC. The "state of siege" must not further undermine human rights", Amnesty.org, 6 May 2021, https://www.amnesty.org/fr/latest/news/2021/05/drc- state-of-siege-must-not-further-undermine-human-rights/
18. "DRC: journalists pay tribute to their murdered colleagues", Africanews.com, 28 August 2021, https://fr.africanews.com/2021/08/28/rdc-les-journalistes-rendent-hommage-a -their-colleagues-assassins//

Londa 2021 inapanua ripoti ya mwaka jana na matokeo kutoka kwa nchi 22 zinazochunguza mada za faragha, uhuru wa kujieleza, ufikiaji wa habari, mgawanyiko na kutengwa, mabadiliko ya kidijitali, uwezo wa kumudu bei, jinsia na mengine ndani ya mifumo iliyopo ya sheria na dhidi ya msingi wa mgawanyiko wa dijitali unaoongezeka. Toleo hili linanasa mapengo na kutoa mapendekezo ili kufikia Afrika iliyojumuishwa kidijitali na inayoheshimu haki.

Paradigm Initiative
374 Borno Way, Yaba, Lagos, Nigeria
Email: media@paradigmhq.org
www.paradigmhq.org
@ParadigmHQ